

Datadyk 2. halvår 2026

Kultur uden for byerne

Introduktion

Følgende er et dyk ned i nogle af de data, Kulturens Analyseinstitut har arbejdet med på tværs af det analysearbejde, vi har forestået primært gennem 2025 og 2026.

Formålet er at give en let adgang til nogle af de indsigter, vi har fået gennem vores virke, ikke mindst i vores kortlægninger af danske kommuners kulturtilbud og borgernes tilfredshed med og forbrug af samme. Indsigterne kan give en fornemmelse af, hvordan kulturlivet ser ud, hvordan danskerne lever med og forbruger kultur, og hvor vi ser nogle mønstre, der er værd at hæfte sig ved. Udvalget af nedslag er derfor tænkt som inspiration til samtale og en appetitvækker på mere, uddybende viden fra de undersøgelser, instituttet laver.

Datadyk fra Kulturens Analyseinstitut, 2. halvår 2026 er blevet til især på baggrund af følgende personers arbejde:

Karen Broberg
Esben Danielsen
Cecilie E. Johansen
Amelie Mannerup
Jens Christian Nielsen
Ida Saxton
Charlotte Suhr
Anna Søndergaard
Jacob Teglgaard
Gitte Thulstrup

Nogle steder er det suppleret med viden og data fra andre gode analysekolleger, det fremgår i så fald af teksten.

Kulturens Analyseinstitut, august 2026

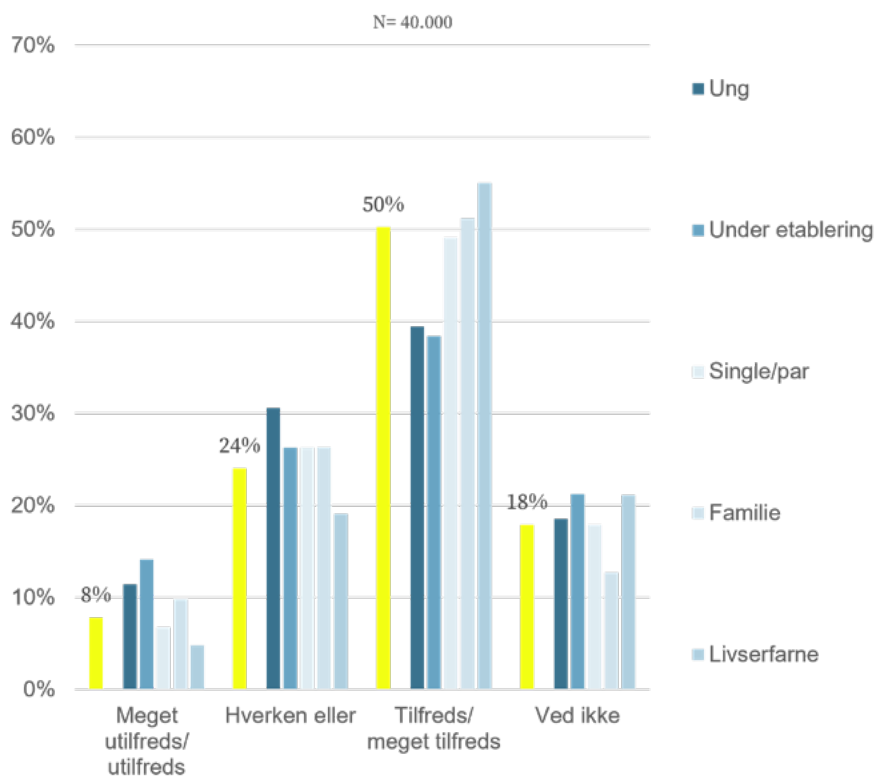

Datadyk 2. halvår 2026

Kultur uden for byerne

Danskerne er glade for kultur. De er aktivt deltagende i alt fra korsang til keramik, og de betaler også gerne for at være publikum til andres bedrifter. Ser man nærmere på kulturforbruget uden for de store byer, opdager man derudover, at det lokale kulturliv spiller en vigtig rolle for, om man trives, hvor man bor.

Når vi læser og hører om kulturinstitutionernes tilbud og omfang, handler det typisk om aktiviteterne i de store byer især Århus og København. Men ude i landet er kulturforbruget bestemt også værd at se nærmere på. Kulturens Analyseinstitut har kortlagt borgernes forbrug og tilfredshed med kulturtilbuddene på tværs af 20 kommuner uden for de store byer i en samling Kulturprofiler. Det generelle billede, der tegner sig er, at de unge ikke ligefrem er begejstrede for udvalget, seniorerne er til gengæld godt tilfredse, og alle vil gerne forbruge mere. Og så er der tilflytterne, der tiltrækkes af noget helt andet end kultur. Og nej, det er ikke de decentraliserede statslige arbejdspladser.

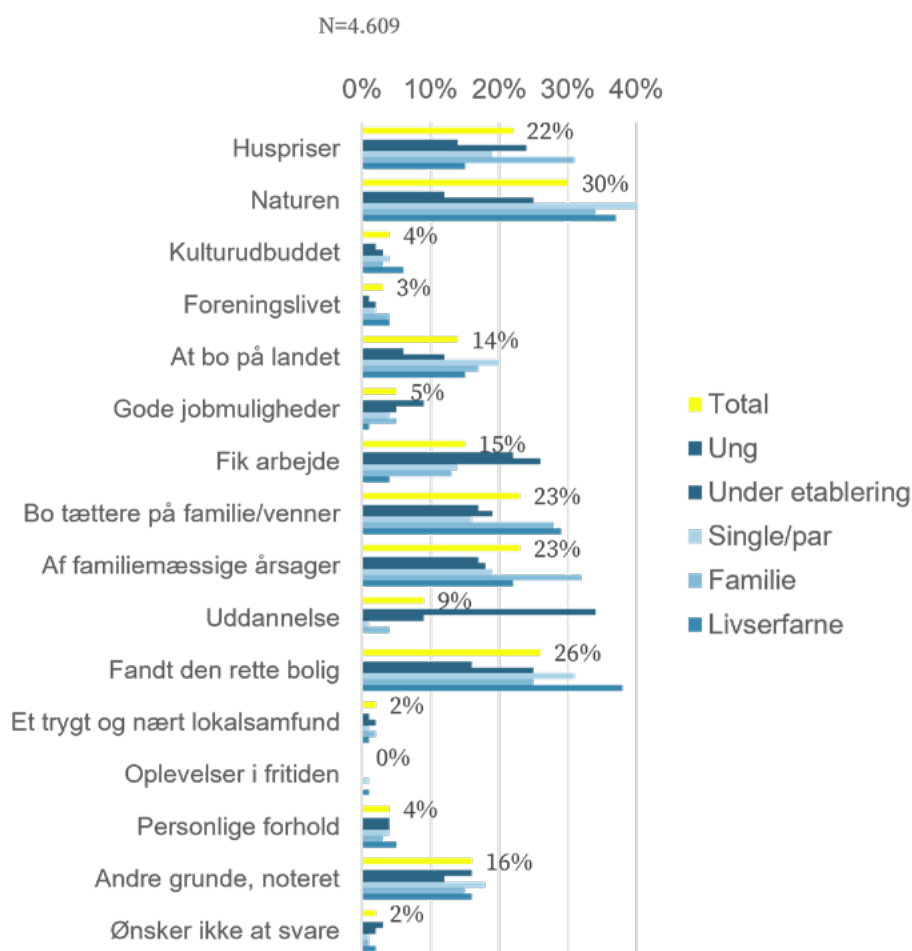

Spørgsmål: Hvor tilfreds er du med kulturtilbuddene i din kommune?

Vi skal i det følgende se nærmere på hvad kulturen betyder lokalt, hvad de unge vil have og hvad en bus har med et øget kulturforbrug at gøre.

Indsigt 1: Kultur eller vi flytter

Et af de store samtaleemner de senere år har handlet om forskelle på by og land, og på affolkningen af landkommunerne og ikke mindst manglen på arbejdspladser ude i landet. Men vores kulturprofiler viser, at job og jobmuligheder faktisk ikke er den afgørende årsag, når vi vælger at flytte til en ny kommune. Kun det unge segment peger (ikke overraskende) på uddannelse som flytte-forklaring og nævner også jobmuligheder. Men for de øvrige demografier handler det om andre ting: Naturen, familien og bolig. Med tanke på den debat, der har været om bl.a. udflytning af statslige arbejdspladser ser det altså ud som om, at der er et potentiale i at adressere andre fordele ved at bosætte sig udenfor storbyen, end arbejde.

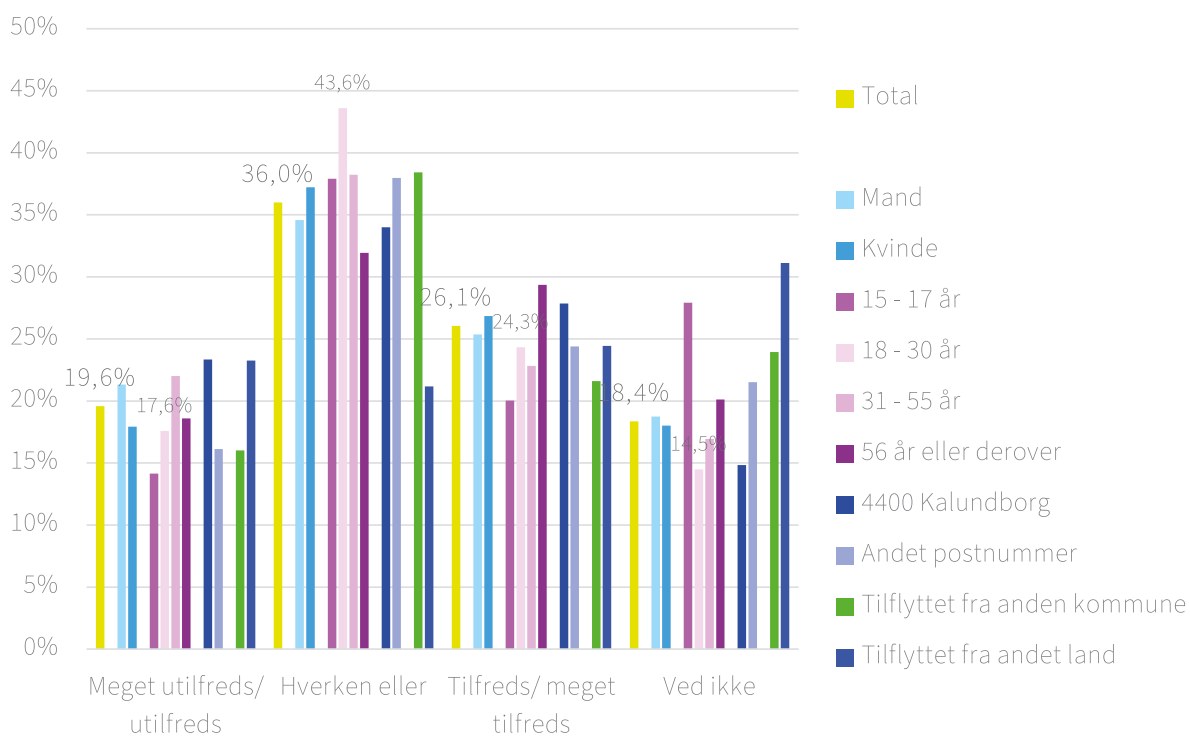
Vi har spurgt i 17 kommuner (vægtet til 34.000 resp.) Heraf er 4.609 flyttet til kommunen indenfor de sidste 5 år: Hvad var de vigtigste årsager til, at du flyttede til kommunen? - Vælg op til tre årsager

Kunst og kultur er ikke en afgørende attraktion i sig selv, når vi flytter til en ny kommune. Men det kan spille en rolle for, hvorfor vi vælger den fra – eller flytter. Vi ved fra andre undersøgelser, herunder Applaus' Kulturbarometer 2025, at 70% af de adspurgte mener, at kultur- og foreningsliv bidrager aktivt til fællesskabet i et lokalområde. Vi ved også, at netop fællesskabsfølelsen er vigtig for vores lyst til at bo et sted. Når der ikke er noget at være sammen om, påvirker det vores trivsel. Et rigt kulturliv giver fællesskaber og lokal forankring for både etablerede og tilflyttende borgere. Det kan måske forklare, hvorfor en kommune som Kalundborg har haft svært ved at tiltrække nye borgere.

Kalundborg er en af de kommuner, der på papiret har det hele: Uddannelse, bolig, kyst og job. Alligevel har kommunen haft negativ befolkningstilvækst i årevis.

Kulturprofilen for Kalundborg viser også, at borgernes kulturforbrug generelt ligger 5-10% under landsgennemsnittet, og ca. halvdelen af borgernes kulturforbrug ligger udenfor kommunen. Blot hver fjerde borger i Kalundborg Kommune er tilfreds eller meget tilfreds med kulturlivet i Kalundborg kommune.

Det er der et stort politisk ønske om at ændre, og kommunens Kultur og Fritidsudvalg har derfor omsat den nye viden fra kulturprofilen til en handleplan, der skal bidrage til attraktivt lokalt kulturliv, der skaber sammenhold og fællesskaber.

I Kalundborg Kommune har man fra politisk side iværksat konkrete indsatser, der skal bidrage til at øge borgernes tilfredshed med kulturlivet. Det er sket på baggrund af den kulturprofil, som Kulturens Analyseinstitut gennemførte i 2024. Grafen her viser de forskellige befolkningsgruppers tilfredshed med kulturaktiviteterne i kommunen.

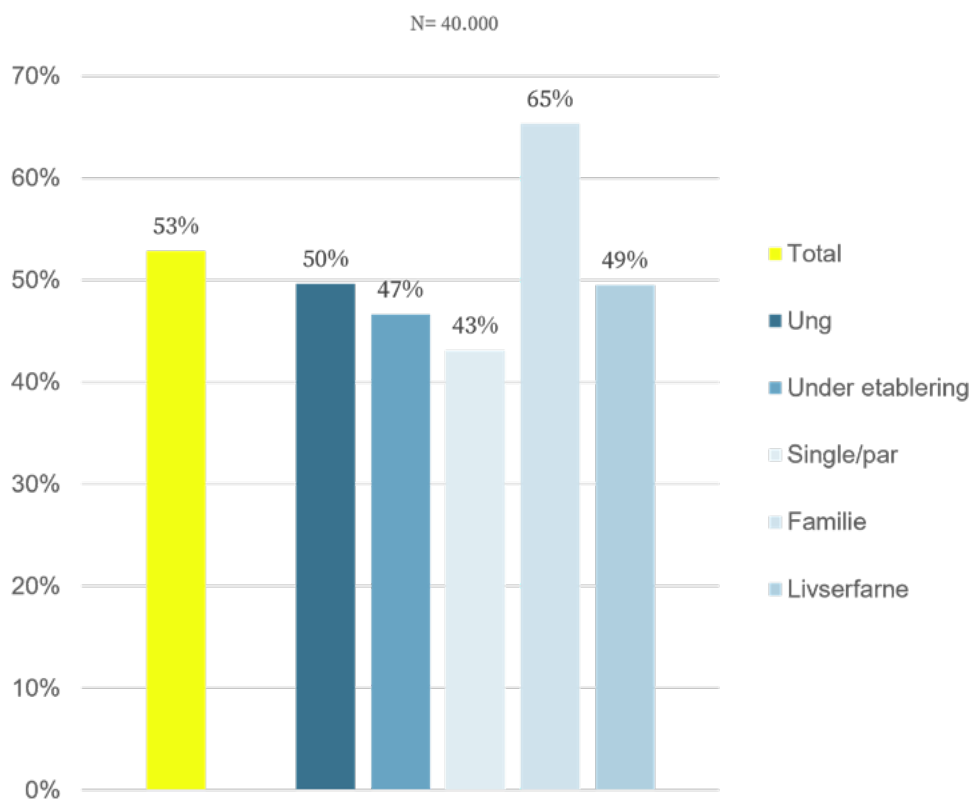

Indsigt 2: Biblioteket er den nye ungdomsklub

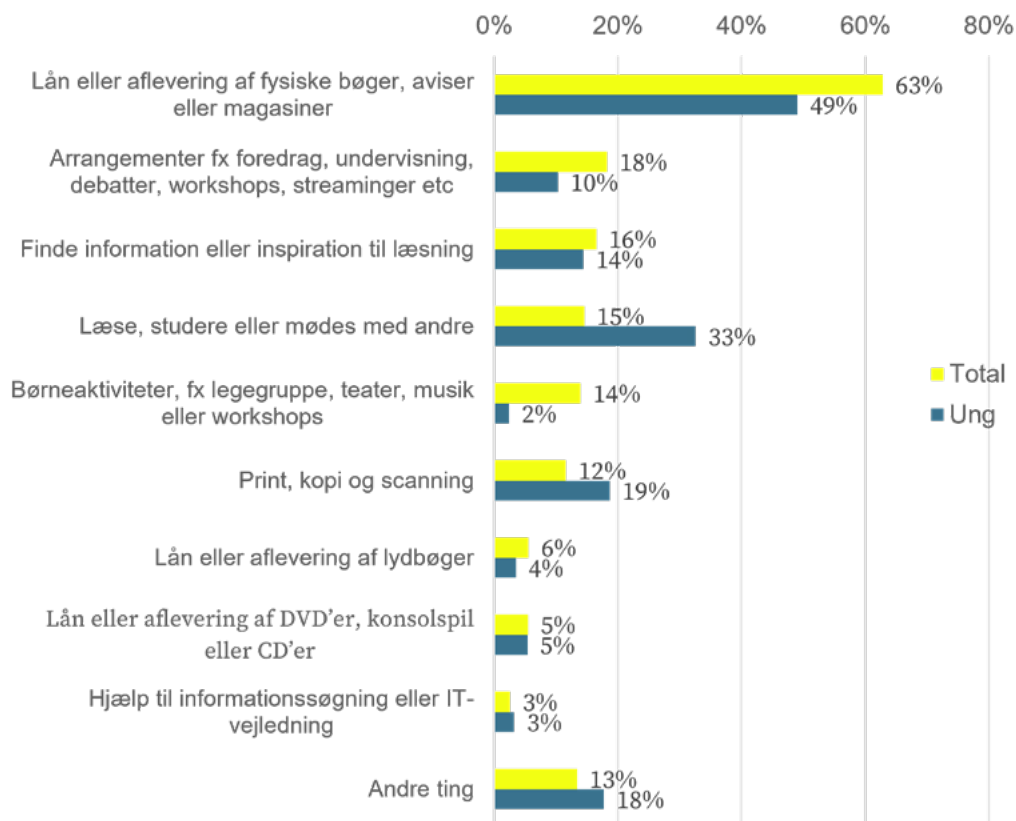
Hvilke kulturaktiviteter er de mest benyttede? Det afhænger selvsagt af, hvem man spørger. Der er forskel på mænd og kvinders forbrug. Og der er forskel på unge og seniorer. Men hele 93% af borgerne har opsøgt kultur uden for hjemmet det seneste år, når man ser på tværs af kulturprofilerne. Biografen er samlet set den mest besøgte kulturoplevelse, efterfulgt af museum, rytmiske koncerter og biblioteket.

Biografen er også den yngste demografis (15-29 år) foretrukne kulturaktivitet. Lavere pris er en afgørende faktor for de unge, når de skal pege på benspænd i forhold til merforbrug. Det kan også forklare, hvorfor det ældste segment er (lidt) større forbrugere af rytmiske koncerter og festivaler end det yngste: Penge. Bif-billetten er nogenlunde overkommelig, hvorimod koncertbilletter kan være en bekostelig affære, ikke mindst hvis man skal på tværs af landet til en af de store stadionkoncerter. Festival-opholdet varer også længere, end da mor væltede hegnet på Roskilde i 90'erne, og den slags slider på kontoen.

Til gengæld bruger en stor del af de unge biblioteket. Halvdelen af de 15-29 årige bruger biblioteket, hvilket er lige så meget som seniorerne. De fleste kommer for at låne bøger og tidsskrifter. Nogle kommer for at tage en kopi eller printe. Og så er der en stor gruppe, der bruger biblioteket som mødested både for at læse sammen og for at hænge ud. Når biblioteket er attraktivt for de unge, handler det også om, at der ingen forventninger er. Man behøver ikke købe noget. Man behøver ikke låne eller læse noget. Man må gerne bare være der. Og det er gratis. Det er måske en stramning at kalde biblioteket den nye ungdomsklub. Men det ligner.

Har været på biblioteket inden for det seneste år

Formål med besøg på biblioteket.

Generelt er det unge segment mest utilfreds med kulturtilbuddene. Flere af dem oplever, at der er masser af muligheder – bare ikke til dem. Omvendt er det ældste segment vældig tilfredse, og måske lidt overservicerede af de kommunale tilbud. Måske fordi politikerne deler livsfase med de mest tilfredse borgere, og det giver måske en risiko for nogle blinde pletter. Det billede vil muligvis ændre sig, når vi ser på storbyerne. Men ude i landet ser vi tegn på politisk opmærksomhed på at inddrage og invitere de unge med i kulturpolitiske beslutninger.

” Der er varierende muligheder for alle – kultur er af betydning for samfund og enkeltindivider – i alle dele af livet og for alle aldersgrupper.

Kvinde, 79 år i Hillerød

” Der mangler kulturoplevelser til unge.

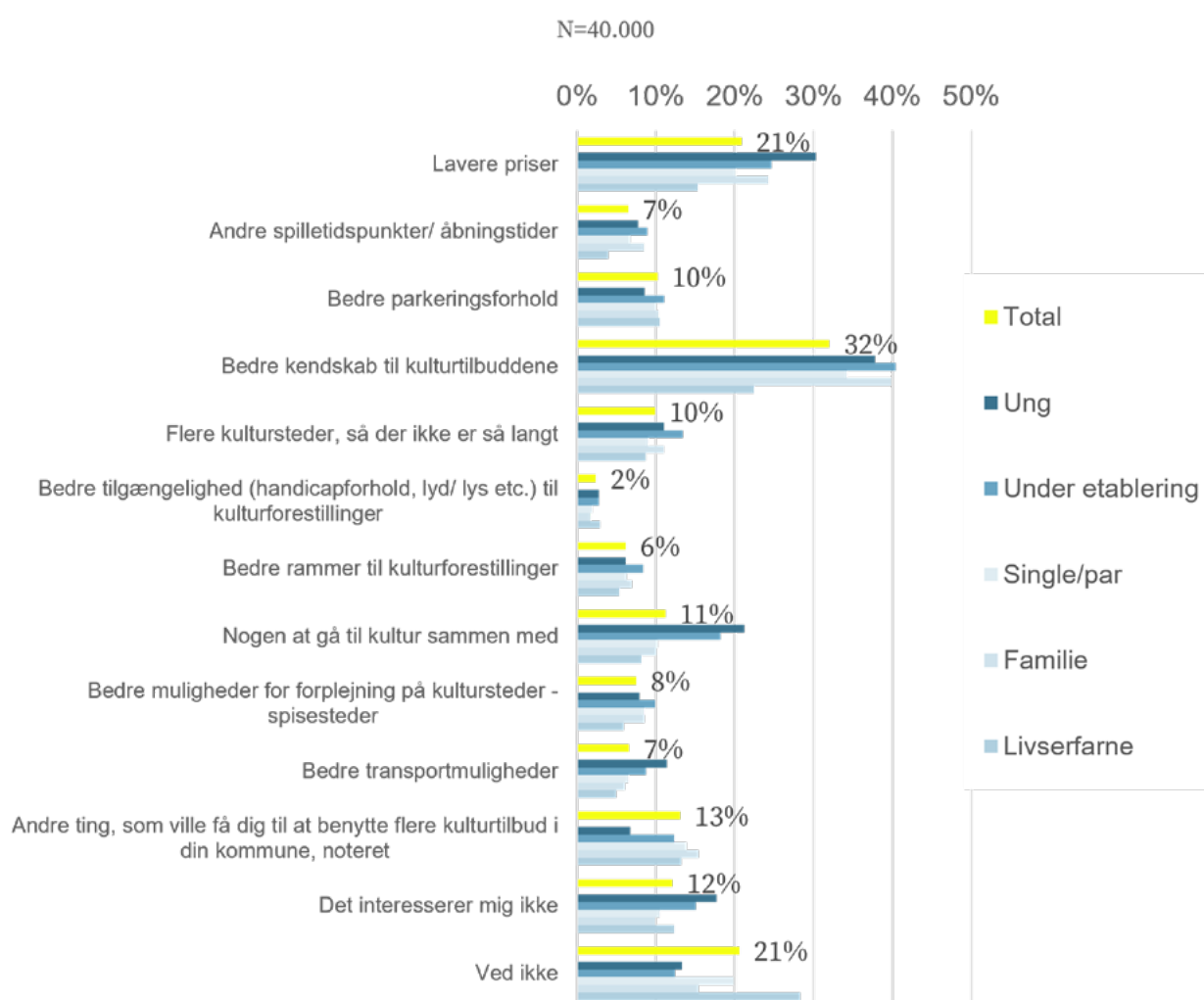
Mand, 20 år i Hillerød

Indsigt 3: Mere kultur? Så giv os en bus

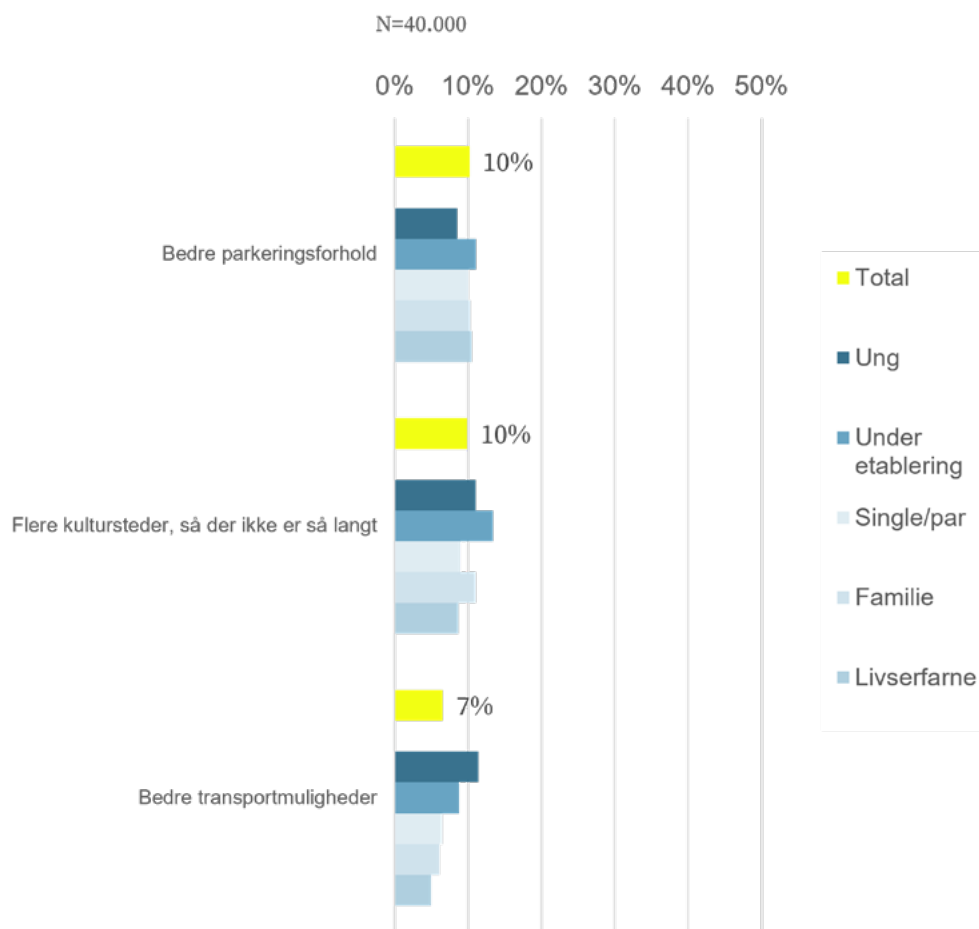
Danskernes kulturforbrug er højt. Og de vil gerne forbruge endnu mere. Almindeligvis peger respondenter på tværs af demografi på prisen, når man spørger til benspænd for øget forbrug. Det gælder ikke for kultur. Fælles for alle på tværs af livssegmenter er mangel på information, det primære problem.

Det er tankevækkende, at de store medier har skåret voldsomt ned på kulturomtale og anmeldelser, selv om interessen og behovet for viden tydeligvis er til stede. Og for institutioner og aktører kalder det på en nytænkning og måske også en anden ressourcefordeling, når det handler om egenmarkedsføring og information til borgerne om de lokale kulturtilbud. Der skal tænkes i andre kommunikationskanaler og alternative veje til at komme i kontakt med publikum og gæster.

En anden mindre tendens er, at logistik er en udfordring. Det er måske ikke så underligt, når vi ser på yderområderne, der har været presset på offentlig transport og mulighederne for at bevæge sig rundt mellem de små og større byer. Parkering, afstand og bussens køreplaner om aftenen og i weekenden er i hvert fald nævnt af flere som forhindringer for et øget kulturforbrug. Det er altså ikke nødvendigvis repertoiret på byens teater, der er problemet, men adgangen dertil. Flere nævner også i de åbne svar, at det er bøvlet at kombinere fx en middag og en koncert. Dels fordi der mangler spisesteder – dels fordi man ikke kan få en taxi sent på aftenen og (heldigvis) heller ikke vil køre egen bil efter et par glas.

Spørgsmål: Hvad ville få dig til at bruge/ gå til flere kulturtilbud i din kommune? Giv gerne flere svar.

Transport og logistik har indflydelse på vores kulturforbrug, især jo længere væk fra hovedbyerne, man bor.

” Jeg synes bare, det er ærgerligt, at jeg fra Nordborg aldrig kan være med, fordi der ikke går busser om natten.

Kvinde 18 år, Nordborg, Sønderborg Kommune

” Der mangler aktiviteter for børn og unge i yderområderne. Især hvor der ikke er meget mulighed for offentlig transport.

Kvinde, 34 år, Horbelev, Guldborgsund Kommune

Kolofon

Redaktion: Nanna Bernth

Foto: Turning Tables

Grafisk design: Maria Daa

Udgiver: Kulturens Analyseinstitut

Knudsvej 44C

4000 Roskilde

info@kulturanalyser.dk

www.kulturanalyser.dk

Må gerne citeres eller anvendes med behøring reference.

Læs meget mere om kulturprofilerne, analysemetoderne og de enkelte kommuner her <https://kulturensanalyseinstitut.dk/viden/kulturprofiler/>

Eller kontakt senioranalytiker Gitte Thulstrup gitte@kulturanalyser.dk

KULTURENS ANALYSEINSTITUT

Kulturens Analyseinstitut

info@kulturanalyser.dk

kulturanalyser.dk

(+45) 69 16 26 69

Knudsvej 44 C

4000 Roskilde

Danmark